

A KONTROLLING FEJLŐDÉSE A 20. SZÁZADTÓL NAPJAINKIG

Bagdács Péter

Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Magyarország
bagdacs.peter@gmail.com

Az egyre inkább globalizálódó gazdasági környezet szükségszerűen együtt jár a gazdasági szervezetek növekvő információs igényével. Ez az információs igény valamennyi hierarchiai szinten megjelenik. A controlling legfontosabb feladata éppen ez, annak biztosítása, hogy a megfelelő helyen és időben, megfelelő mennyiségű és minőségű, aktuális információ álljon rendelkezésre a megfelelő döntés meghozatala érdekében. A controlling fejlődése hosszú múltra tekint vissza, már az 1776-os amerikai alkotmányban is megjelenik a kontrolleri feladatkör. A mai értelemben vett vállalati controlling azonban a 19. század elején alakult ki, az ipari forradalom nyomán az Amerikai Egyesült Államokban. A vállalati controlling igazi elterjedése ezen a területen a megjelenő gazdasági válságokhoz volt köthető. Nyugat-Európában később, a 20. század közepén, az 1950-es évektől kezdődően vett lendületet a controlling tudományterület fejlődése és terjedt el egyre inkább a vállalati alkalmazása. Hazánkban pedig mintegy három évtizeddel később, az 1980-as években (Zéman, 2016). A controlling fejlődéstörténetében Mészáros (1995) négy meghatározó jellemzőt azonosított: a különböző vállalati területeken való elterjedés, az ágazatspecifikus controlling rendszerek, az operatív és stratégiai controlling elválása, valamint az angolszász és a német területekre jellemző különböző fejlődéstörténeti sajátosságok. A controlling kifejezés az angol „to control” igéből származtatható, melynek jelentése az irányítani, szabályozni, felügyelni, ellenőrizni, azonban a controlling jóval több ennél (Schmalen, 2002). A controlling összetettségéből adódóan mindenképpen szükséges annak rendszerszintű összekapcsolása. Ez az összekapcsolás támogatja a bonyolult vállalati folyamatok megértését, elemzését, világosan mutatva például a tervezés, ellenőrzés, valamint az információellátás között fennálló logikai kapcsolatot, ahogyan azt Chikán (2003) is kiemeli. A controlling rendszer, mint koordinációs rendszer van jelen a vállalati működésben, így hozva létre összhangot a tervezés, ellenőrzés, és az információellátás összefüggésében. A controlling rendszer egyfajta körforgásos tevékenységsorozat megvalósítását jelenti a célkitűzések felállításától egészen a visszacsatolásig.

Kulcsszavak: controlling, pénzügyi számvitel, vezetői számvitel, vezetés